

DOI 10.58423/2786-6726/2026-2-338-340
ISSN 2786-6726 (Online), ISSN 2786-6718 (Print)

Beérkezett: 2026.03.11.

Elfogadva: 2026.05.12.

Megjelent: 2026.05.30.

Társadalmi igazságosság és esélyegyenlőség a nyelvi tájképben

Istók Béla – Lőrincz Gábor – Baka L. Patrik – Török Tamás (szerk.):
Nyelvi diszkrimináció a nyelvi tájképben

Komárom: Selye János Egyetem, 2025, 290 o.

A *Nyelvi diszkrimináció a nyelvi tájképben* című tanulmánykötet (szerkesztette Istók Béla, Lőrincz Gábor, Baka L. Patrik és Török Tamás) hiánypótló vállalkozás a kortárs magyar szociolingvisztikai kutatások palettáján. A Selye János Egyetemen működő kutatócsoportok (Variológiai és Nyelvi Tájkép Kutatócsoport) közös munkája olyan interdiszciplináris keretben tárgyalja a nyelvi tájkép jelenségét, amely a klasszikus térszemiotikai elemzéseken túlmutatva a társadalmi igazságosság és az esélyegyenlőség kérdéseit állítja fókuszba.

A kötet elméleti alapvetése a nyelvi diszkrimináció és a vizuális nyelvhasználat közötti szerves összefüggés feltárása. A szerkesztők és szerzők abból a felismerésből indulnak ki, hogy a nyilvános terek feliratai nem csupán információhordozók, hanem hatalmi viszonyokat, nyelvi ideológiákat és kirekesztő vagy befogadó attitűdöket is közvetítenek. A kötet öt tematikus egysége (*Schoolscape*, *Cityscape*, *Netscape and Vacationscape*, *Szociokulturális összefüggések*, *Bookscape*) módszertanilag is sokszínű, ötvözve a kvantitatív korpuszelemzést a kvalitatív, néprajzi vagy akár irodalomtudományi megközelítéssel.

A kötet talán legerősebb és leginnovatívabb részegysége az iskolai nyelvi tájkép (*schoolscape*) elemzésére fókuszál. Szabó Tamás Péter tanulmánya nemzetközi perspektívába helyezi a témát, bemutatva, hogyan válhat az iskolai térszervezés a többnyelvű pedagógiai gyakorlat és a nemzetközi tanárképzés eszközévé. Különösen figyelemre méltó az a módszertani felismerés, miszerint az iskola fizikai környezete (például falra kifüggesztett táblák, szabályzatok) képes fenntartani és legitimálni a nyelvi stigmatizációt.

Acta Academiae Beregsiensis, Philologica 2026/2: 338–340.

© 2026 A szerző(k). Ez egy nyílt hozzáféréstű recenzió, amely a Creative Commons Nemzetközi Licenc (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) feltételei szerint terjeszthető.

Ezt a gondolatmenetet folytatja Jánk István és Rási Szilvia vizsgálata, amely magyarországi iskolák példáján keresztül mutatja be, hogyan jelenik meg a standardcentrikus szemlélet és a nyelvi babonák kultusza a tantermek falain. Elemzésük rávilágít, hogy a „helyes” nyelvhasználatot előíró táblák gyakran nem csupán nyelvi formákat, hanem azok használóit is megbélyegzik, ezáltal implicit módon hozzájárulnak a nyelvi diszkriminációhoz. A blokk további írásai (Istók és munkatársai, Kecskés–Illésné, Oszkó) konkrét esettanulmányokon keresztül, például a Borsodi Általános Iskola vagy egy vajdasági óvoda példáján teszik könnyen befogadhatóvá az elméleti kereteket.

A második egység a hagyományos értelemben vett nyelvi tájképet vizsgálja Kárpát-medencei kontextusban. Dóryné Zábrádi Orsolya Győr belvárosának feliratait elemezve mutat rá a turisztikai célú többnyelvűség és a tényleges nyelvi reprezentáció közötti szakadéokra. Pethő József írásában Nagykaroly nyelvi tájképe kerül előtérbe, Tóth Sándor János és szerzőtársai pedig Beregszász nyelvi tájképét elemzik, különös tekintettel a kétnyelvűség dinamikájára és a szimbolikus térfoglalásra. Kiemelkedő aktualitással bír Hires-László Kornélia és Máté Réka tanulmánya, amely a kárpátaljai nyelvi tájkép változásait mutatja be az orosz–ukrán háború kitörése után, rávilágítva a politikai krízishelyzetek azonnali nyelvi lecsapódására.

A harmadik blokk a fizikai tér határait átlépve a hibrid és online felületekre koncentrál. Bódi Zoltán a budapesti nyelvi tájkép online kiterjesztéseit vizsgálja, míg Kovács László és munkatársai Szombathely példáján a Z generáció tájékozódási szokásait és az online tér szerepét elemzik. Biró Enikő írása a labdarúgó-lelátók nyelvi tájképéről (például a Sepsi OSK stadionja) az etnikai identitás és a reterritorializáció kérdéseit feszegeti, bemutatva, hogyan válnak a szimbolikus tárgyak (zászlók, transzparenszek) a diszkriminatív vagy identitásvédő diskurzusok eszközeivé.

A kötet elméleti horizontját a negyedik rész tágítja tovább, ahol Petteri Laihonen a kisebbségi nyelvi tájkép és a diszkrimináció elméleti összefüggéseit tárgyalja, Misad Katalin pedig a szlovákiai közigazgatás feliratainak nyelvi anomáliáit elemzi. Domonkosi Ágnes hiánypótló tanulmánya az egészségügyi nyelvi tájkép kutatási lehetőségeit vázolja fel, rávilágítva arra, hogy a kórházi feliratok pragmatikai jellemzői hogyan befolyásolják az orvos–beteg viszonyt és a betegközpontú ellátást. Simon Szabolcs írása a „Felvidék” mint régió névhasználatára körüli politikai és ideológiai csatározásokat elemzi, bemutatva egyetlen tulajdonnév diszkriminatív potenciálját.

A záró fejezet egy teljesen új fogalmat vezet be, a „bookscape”-et, amely az irodalmi alkotásokon belüli nyelvi és vizuális tereket jelenti. Kurucz Anikó, Baka L. Patrik, Kapusi Angéla, Tasi Réka és Katona Nikolas tanulmányai a szépirodalom, a gyermekirodalom és a mozifilm (*Barbie*) világában vizsgálják a diszkrimináció megjelenési formáit, hidat verve a nyelvészet és az irodalomtudomány közé.

A kötet legfőbb értéke az a komplexitás, amellyel a nyelvi diszkriminációt mint társadalmi jelenséget a vizuális térben érik tetten a szerzők. Az empirikus adatok (például a 18 magyarországi településen végzett iskolai adatgyűjtés) és a szilárd elméleti keret (például a Troyer-féle makro-mezo-mikro szintű megközelítés) együttes alkalmazása teszi a munkát referenciakötetté. A kiadvány nem csupán a szakemberek számára nyújt újszerű eredményeket, hanem módszertani stratégiákat is kínál a pedagógusoknak a nyelvi tudatosság fejlesztéséhez. A *Nyelvi diszkrimináció a nyelvi tájképben* így nemcsak egy konferenciakötet a sok közül, hanem a Kárpát-medencei magyar alkalmazott nyelvészet jövőbe mutató dokumentuma.

Beregszászi Anikó

Beregszászi Anikó, habilitált doktor. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem, Filológia Tanszék, professzor. beregszaszi.aniko@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0001-6860-7579.

Берегсаци Аніко, доктор з гуманітарних наук. Закарпатський угорський університет імені Ференца Ракоці II, кафедра філології, професор. beregszaszi.aniko@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0001-6860-7579.

Anikó Beregszászi, habilitated doctor. Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University, Department of Philology, full professor. beregszaszi.aniko@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0001-6860-7579.